

Skog Alnarp

Odla svamp i björkskogen

Intäkterna från björkskogen kan öka dramatiskt genom att ta tillvara och sälja en björksvamp.

Forskarna lägger nu grunden till metoder för att aktivt odla svampen.

I hälsokostaffärer säljs den oftast som chaga, men det svenska namnet är spräng-ticka.

Den har omnämnts som botmedel för en mängd åkommor sedan medeltiden och under senare år har intresset ökat lavinartat runt om i världen.

Ett kilo torkad sprängticka kan säljas för runt 500 kronor. I hälsokostaffären, där den malts ner till pulver för att brygga te, kostar en liten burk långt över hundra kronor.

– Bara i USA finns 100-tals produkter baserade på svampen och marknaden förra året beräknades vara värd 12 miljarder dollar, berättar forskare Gudmund Vollbrecht.

GENOM historien finns en mängd exempel på hur chaga använts mot magsår, parasiter diabetes och en mängd andra åkommor.

Den är full av antioxidanter och används ofta för att mota infektioner och stärka immunförsvaret.

– Vi tar inte ställning till

Michelle Cleary och Gudmund Vollbrecht

i vad mån svampen verkligen har hälso-effekter. Det intressanta ur vårt perspektiv är att det finns en marknad för sprängticka och därmed möjligheter för skogsägare till nya inkomster, säger Gudmund Vollbrecht.

I FRAMFÖR allt Finland, där te av sprängticka var en vanlig dryck under andra världskriget, odlar skogsägare chaga genom att borra in pluggar med svampvävnad i björkarna.

Om allt går bra kan sprängtickan skördas efter knappa tio år. Med 500 stammar per hektar beräknas skörden vara 750 kilo per hektar.

Likväl är kunskapen om odling och själva svampen låg. Det finns knappt några publicerade forskningsresultat.

EN mängd frågor väntar på att bli besvarade.

I naturen finns ofta sprängticka på björkar med låg kvalitet på svaga marker. Kanske är det på dessa träd, med dålig stamform, odlingen fungerar bäst. Eller kanske går den ännu bättre på björkar av hög kvalitet.

Ett och samma träd kan inokuleras på flera ställen, men frågan är vilket antal som ger maximal utdelning. Och framför allt finns väldigt lite

Angrepp av sprängticka. Den får trädet att utveckla knotor vilka är svarta utnpå och bruna inuti. Veden innanför ruttnar. Foto: Gudmund Vollbrecht

kunskap om själva svampen.

– Den är en välkänd skadedegörare. När det handlar om att odla och ta tillvara på svampen kommer frågan i ett annat ljus, konstaterar Michelle Cleary, som forskar om skoglig patologi.

– Vi kan förmoda att det är betydande skillnader mellan olika genotyper av svampen. För odling gäller det att hitta dem med bäst tillväxt. Målet är att ta fram bra genotyper för hela landet. Första steget är att samla in och testa ett stort antal varianter.

– I vårt laboratorium har vi god erfarenhet av att odla svamp i olika substrat. På så sätt får vi också fram bästa formuleringen för att appli-

cera sprängtickan på björkar. Därefter återstår praktiska försök för att få fram ett bra odlingssystem, säger Michelle Cleary.

GUDMUND Vollbrecht tror odlingen kan passa privata skogsägare.

– Det kräver lite extra pyssel och engagemang, vilket kan ge bra utdelning. Eftersom svampen växer på trädet faller den inte under allemansrätten.

– Rimligen bör man inte använda sig av björkar tänkta till fint timmer, men träden är fortfarande gångbara som brännved och massaved. Det är alltså ett komplement till vanligt skogsbruk och i bästa fall en ny nisch för landsbygden.